

Vooraan

Commentaar

Stefaan
Michielsens

Klimaat- en gezondheids-schade

De maatschappelijke gevoeligheid voor klimaat- en gezondheidsrisico's groeit en de rechtbanken oordelen strenger over de verantwoordelijkheid van bedrijven.

Het werd ooit bejubeld als een innovatief product wegens zijn isolerende en hittebestendige eigenschappen, en daarom op ruimschaal toegepast. Asbest. Het bedrijf Eternit - nu Etex - bouwde een succesvolle business uit met de productie van asbestcement. Tot duidelijk werd dat asbest kanker- en longverwekkend is. Wat ooit de grote troef van de onderneming was, is nu een lastige erfenis.

Die probeert het op te ruimen. In 2007 werd in de schoot van het Fonds voor Beroepsziekten het Asbestfonds opgericht, gefinancierd met bijdragen van de werkgevers, waar asbestslachtoffers kunnen aankloppen voor een schadevergoeding.

Etex voert aan altijd te goeder trouw te zijn geweest en zegt dat

het kanker- en longverwekkende karakter van asbest pas later duidelijk werd, dankzij het voortschrijdende wetenschappelijk inzicht. Op die manier probeert het bedrijf zijn verantwoordelijkheid te minimaliseren.

Een rechtbank in Brussel, die zich boog over de klacht van een asbestslachtoffer, oordeelde daar maandag anders over. Het bedrijf had vanaf een bepaald moment op de hoogte moeten zijn van de gezondheidsrisico's, luidt het. Door de lucratieve productie voort te zetten zonder beschermingsmaatregelen en het schadelijke effect van asbest te minimaliseren, heeft de onderneming met opzet risico's gecreëerd, zegt de rechtbank.

Het vonnis kan verregaande financiële implicaties hebben voor het bedrijf. Etex gaat wel in beroep. Maar het past in een trend: een grotere maatschappelijke gevoelig-

Niet alles is te voorzien. Maar ondernemen wordt almaar meer risico's proberen te vermijden.

heid voor milieuschade en gezondheidsrisico's, en rechters die de verantwoordelijkheid van bedrijven (en overheden) daarin, door hun handelen of niet-handelen, strenger beoordelen. Vorige week tikte een rechtbank de overheden in ons land op de vingers voor een ondermaats klimaatbeleid.

In Nederland zijn klimaat-activisten van plan een bank, verzekeraar of pensioenfonds voor de rechtbank te dagen voor de schade die ze berokkenen door vervuilde bedrijven te financieren. Die zaak kunnen ze winnen.

Die ontwikkeling brengt bedrijven en financiële instellingen in een lastig parket. Het gaat niet om een individuele klacht van één benadeelde die een vergoeding vraagt, het gaat om de claim dat enorme maatschappelijke schade wordt aangericht. De bedragen die

in het geding zijn, zijn astronomisch. Bovendien dreigen bedrijven aansprakelijk te worden gesteld voor schade die ze niet of moeilijk hadden kunnen voorzien. Omdat de risico's pas later duidelijk zijn geworden door een grotere wetenschappelijke inzichten.

Voor ondernemingen is dit een nieuw groot risico waarmee ze rekening moeten houden en dat ze wellicht niet kunnen opzichshuiven door zich ertegen te verzekeren. Want het risico kan wel eens onverzekerbaar zijn.

Niet alles is te voorzien. Maar meer dan vroeger moeten bedrijven proberen alle mogelijke gevaren van hun handelen in te schatten. Ondernemen is risico durven nemen. In de veranderende wereld komt daar een ander luik bij: risico's kunnen vermijden.

Reageren? Deel uw mening met ons en andere lezers
www.tijd.be/commentaar

Voorkennis

Sarah
Lamote

Ongezien

Tim
Ricour

Hoeveel kost een pisa?

Krijgt het Vlaamse onderwijs vandaag een nieuwe dreun van de PISA-resultaten, het internationale onderzoek naar de lees- en rekenvaardigheid? De coronaschooljaren voorspellen weinig goeds.

»»» Kan een Vlaamse scholier de omtrek van een cirkel berekenen? Kan hij grafieken vergelijken en er fouten in ontdekken? En weet hij hoeveel een pizza van 10 euro kost als er een korting is van 10 procent? Al 20 jaar slagen Vlaamse leerlingen daar almaar minder in.

Vandaag krijgt het Vlaamse onderwijs naar alle waarschijnlijkheid een nieuwe domper te verwerken bij de voorstelling van de PISA-resultaten, het internationale onderzoek naar de lees- en rekenvaardigheid. De peiling in opdracht van de denktank van de rijke landen OESO bevat resultaten van zo'n 5.000 15-jarige leerlingen uit Vlaamse scholen.

Geen onderwijsexpert gelooft in plots goed nieuws. De vorige PISA-peiling van 2018 was vernietigend. We gingen er op alle fronten op achteruit. Ook in andere nationale en internationale peilingen duikelden Vlaamse leerlingen keer op keer naar beneden. Dat

Het is uitkijken naar het lot van onze bollebozen en wiskunde-knobbeis.

de nieuwe cijfers ook de coronaschooljaren met veel afstandsonderwijs zullen omvatten, voorspelt weinig goeds.

De OESO-onderwijs-expert Dirk Van Damme loste al een schot voor de boeg op X. Hij vraagt zich af 'wie het zal aandurven de verantwoordelijkheid op te nemen'. Ook onderwijspsycholoog Wouter Duyck (UGent) verwacht een grote daling. Hij koppelde er zelfs de lancering van zijn nieuwste boek aan over de noodzaak de lat hoger te leggen.

Ondanks ingrepen lijkt het nog te vroeg voor een kentering. Zo werd de verplichte 'basisgeletterdheid' ingevoerd. De absolute basis voor omgang met cijfers, zoals weten hoeveel die pizza kost. Maar de invoering loopt niet in elke school even goed.

Behalve naar de onderpresteerders is het uitkijken naar de bollebozen. Bij de vorige PISA-resultaten was de achteruitgang vooral te wijten aan een daling bij de sterkste leerlingen. Meer nog, in geen enkel land daalden de resultaten van de toppresterders voor wiskunde zo sterk als in Vlaanderen.

Na de nieuwe cijfers zullen verantwoordelijken gezocht worden. Naast de koepels en ministers moeten ook ouders en leerlingen mee in het bad, zegt Filip Moons, universitair docent wiskundedidactiek aan de universiteit Utrecht. 'Je best doen op school heeft minder belang dan vroeger. Dat moet eruit. Ook bij de ouders.'

In de rubriek 'Voorkennis' ontleden we het nieuws nog voor het nieuws is.

Met kracht

In de zuidelijke Gazaanse stad Rafah zoeken kinderen naar hun spullen in wat van hun woning overblijft na een Israëlische luchtaanval op maandagochtend. Het Israëlische leger treedt naar eigen zeggen 'met kracht' op in het zuiden van de Gazastreek. Daarmee bevestigt het leger berichten van ooggetuigen, die maandagochtend tientallen tanks, transportvoertuigen en bulldozers zagen optrekken. Volgens de Verenigde Naties is ongeveer 80 procent van de ongeveer 2,2 miljoen inwoners van de Gazastreek in eigen land ontheemd.

© MOHAMMED ABED/AFP